SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:896

av Johanna Rantsi (M)

Införande av ordningsomdömen som stöd för unga i arbetslivet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ordningsomdömen i skolan som ett komplement till betygen och ett stöd för unga vid inträdet på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

När unga söker sitt första arbete finns inte alltid några referenser för arbetsgivare att höra av sig till för att få en god bild av personen som söker arbetet och dennes kompetenser och kvalifikationer. Det är som ung vid ansökan till sitt första arbete svårt att stå sig i konkurrensen om arbeten då det ofta krävs arbetslivserfarenhet även för enklare jobb.

Många gånger ställer lärare upp som referens åt sina nuvarande och tidigare elever då eleverna saknar tidigare arbetslivserfarenhet. Det är ofta en extra uppgift som lärare tar på sig vid sidan av sitt ordinarie arbete av god vilja. Det förekommer också att referenser missbrukas genom att personer använder sig av falska referenser.

Ett ordningsomdöme skulle kunna vara ett värdefullt komplement till skolans betyg och ge unga bättre möjligheter att visa upp sina personliga styrkor och förmågor när de söker arbete.

Ett sådant omdöme skulle till exempel kunna tas fram som en bilaga till terminsbetygen för elever i de högre årskurserna i grundskolan och ges läsårsvis till gymnasieelever. Ett ordningsomdöme skulle exempelvis kunna innehålla en bedömning av elevens förmåga att passa tider, respektera andra, ta instruktioner och förhålla sig till regler. Det är egenskaper som är relevanta för arbetsgivare och som även kan vara av intresse för vårdnadshavare att känna till.

Ordningsomdömen skulle även kunna bidra till bättre ordning i skolan och i klassrummen när det gäller trygghet och studiero. Om elever vet att de får ett omdöme som är relevant och som de själva kan använda vid exempelvis arbetssökande, skulle det kunna bidra till ett ökat ansvarstagande. Under 2025 presenterades däremot den statliga utredningen *Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan* (SOU 2025:8). Utredningen avrådde från att införa ordningsomdömen som ett verktyg för att stärka trygghet och studiero. Regeringen har därefter gått vidare med andra reformer för att förbättra ordningen i skolan, bland annat tydligare regler och stärkta befogenheter för skolpersonal.

Utredningens bedömning förändrar dock inte behovet av att undersöka hur unga utan tidigare arbetslivserfarenhet kan få bättre möjligheter att visa sina styrkor och kvalifikationer för en framtida arbetsgivare. Ett ordningsomdöme skulle kunna fylla en annan funktion än att enbart vara ett verktyg för att förbättra studieron.

För många unga kan ett första arbete vara avgörande för möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden. Alla elever har inte höga betyg i samtliga ämnen, men kan ändå ha egenskaper som är mycket värdefulla i arbetslivet. Att vara punktlig, ansvarstagande, samarbetsvillig och kunna följa instruktioner är exempel på sådana egenskaper. Ett ordningsomdöme skulle därför kunna ge fler unga möjligheten att visa upp dessa styrkor och samtidigt underlätta för arbetsgivare att bedöma sökande som saknar tidigare arbetslivserfarenhet.

Det är viktigt att ett sådant system utformas på ett rättssäkert och likvärdigt sätt, med hänsyn till elevernas olika förutsättningar, och utan att skapa onödig administration för lärarna. Omdömet bör också utformas så att eleven själv kan välja att använda det vid exempelvis en jobbansökan.

Skolverket eller annan lämplig instans bör därför få i uppdrag att undersöka möjligheten att införa ordningsomdömen och hur dessa skulle kunna utformas för att ge bästa möjliga nytta för eleverna, både under skolgången och vid inträdet på arbetsmarknaden.

Johanna Rantsi (M)